

Океанът – моят дом

EuroGOOS
European Global Ocean
Observing System

Автори: Дина Епархина и Кари Лехтонен

Дизайн: Marker Wizards

Редактори: Дина Епархина и Глен Нолан

Рецензия от Клео, на 5 години

Превод: Елица Стефанова

Тазя книга е публикувана от EuroGOOS по повод Our Ocean Conference, 5-6 октомври 2017 г., Малта. Свободен достъп за изтегляне от www.eurogoos.eu

Всички права запазени. Пълно или частично възпроизвеждане на съдържание или илюстрации по какъвто и да е начин, механично, електронно, фотокопиране или друг начин, се разрешава само с предварително писмено съгласие на издателя. За информация: dina.eparkhina@eurogoos.eu
Да се цитира както следва:

Дина Епархина, Кари Лехтонен. Океанът - моят дом. За децата, родителите и нашия Океан. Епархина Д., Нолан Г. (Ред.). Превод: Стефанова Е. EuroGOOS. Брюксел, Белгия, 2025 г.
Преводът на тази книга на български език е направен по проект „DOORS“, получил финансиране по споразумение за безвъзмезден грант № 101000518 от Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ на Европейския съюз.

Здравейте, казвам се Джейк. Аз съм морска костенурка, живея и работя в Океана.

Живея в океански град. Градовете в Океана се наричат коралови рифове. Нашите сгради са живи и много красиви и в тях живеят много същества. Приятелите ми, обитаващи кораловия риф са риби, омари, миди, морски кончета, гъби и много други!

На празници често посещавам семейството си, което живее в гора от водорасли. Наблизо има и красиви планини и река, където обичаме да играем.

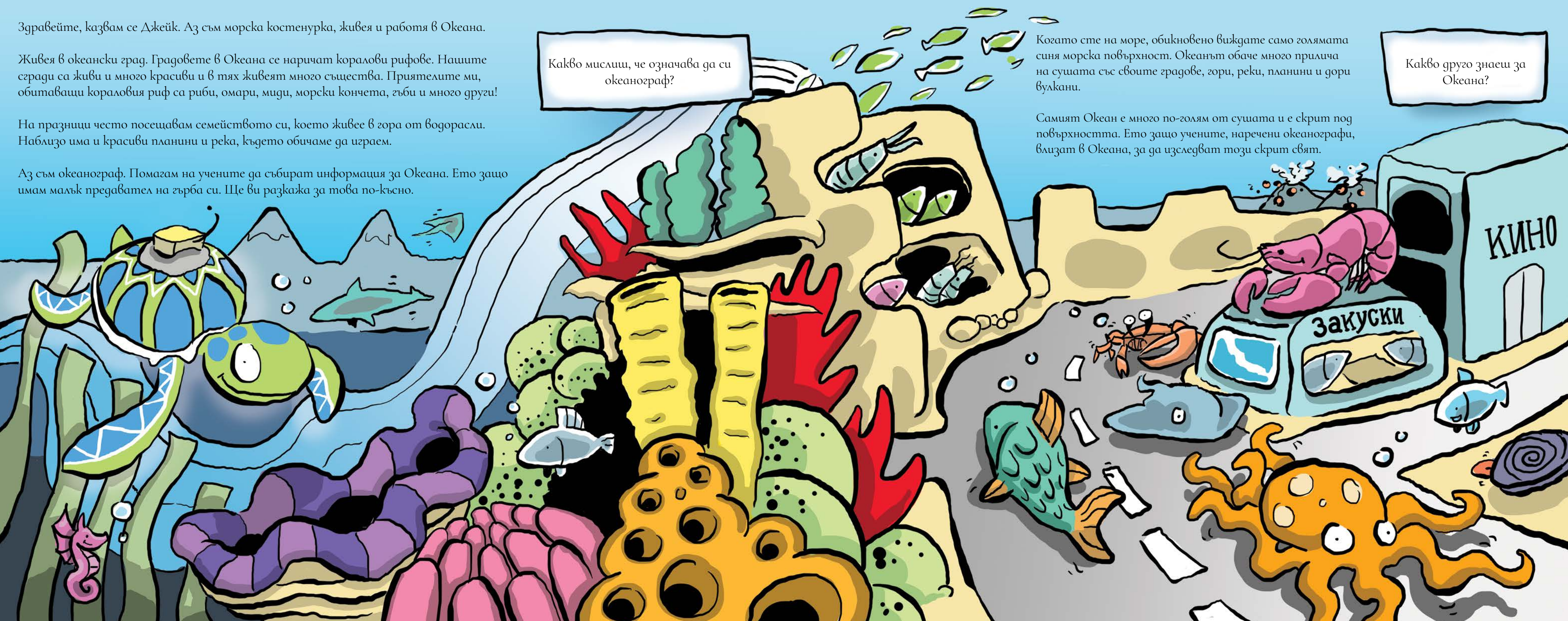
Аз съм океанограф. Помагам на учените да събират информация за Океана. Ето защо имам малък предавател на гърба си. Ще ви разкажа за това по-късно.

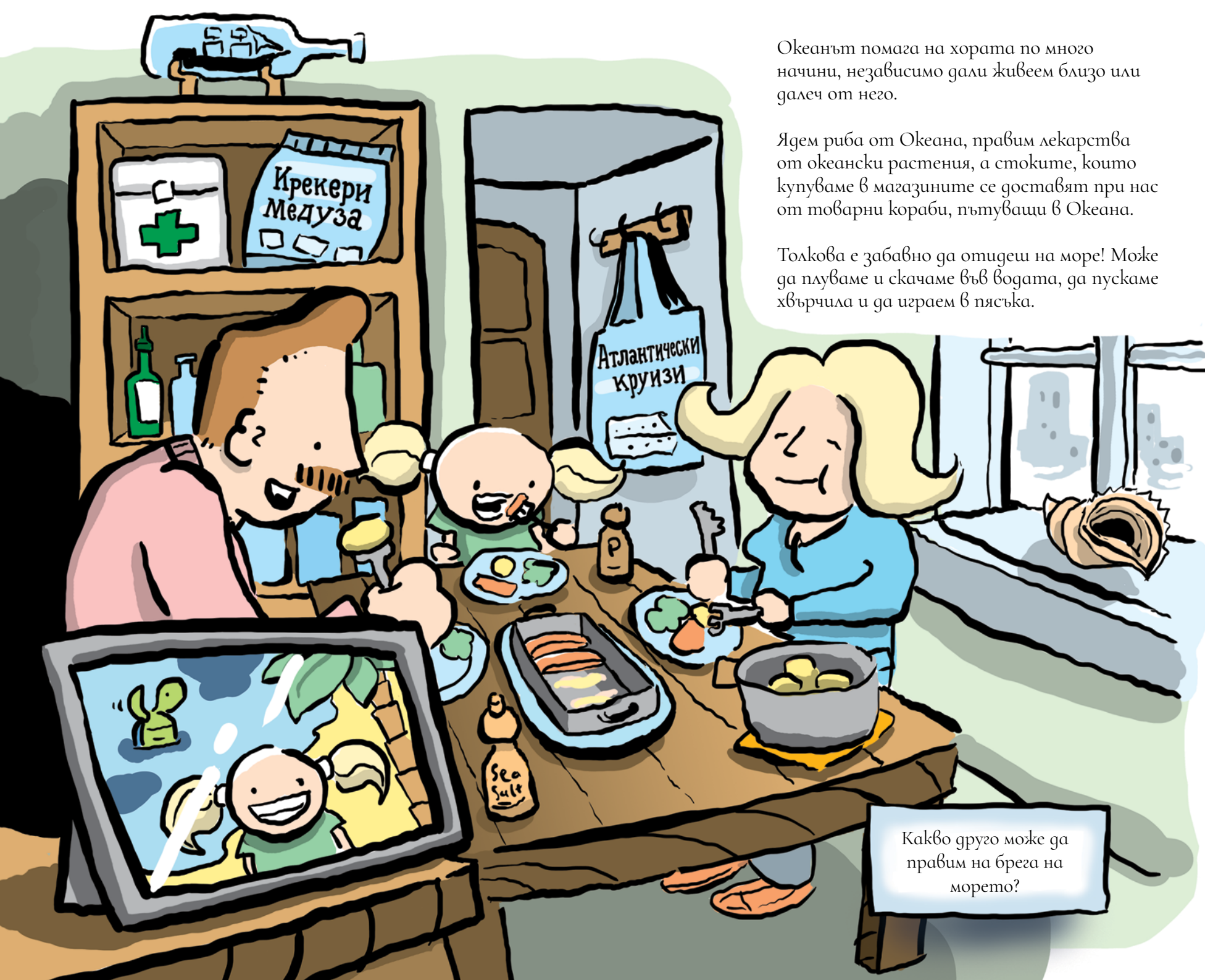
Какво мислиш, че означава да си океанограф?

Когато сте на море, обикновено виждате само голямата синя морска повърхност. Океанът обаче много прилича на сушата със своите градове, гори, реки, планини и дори вулкани.

Какво друго знаеш за Океана?

Самият Океан е много по-голям от сушата и е скрит под повърхността. Ето защо учените, наречени океанографи, влизат в Океана, за да изследват този скрит свят.

Океанът помага на хората по много начини, независимо дали живеем близо или далеч от него.

Ядем риба от Океана, правим лекарства от океански растения, а стоките, които купуваме в магазините се доставят при нас от товарни кораби, пътуващи в Океана.

Толкова е забавно да отидеш на море! Може да плуваме и скачаме във водата, да пускаме хвърчила и да играем в пясъка.

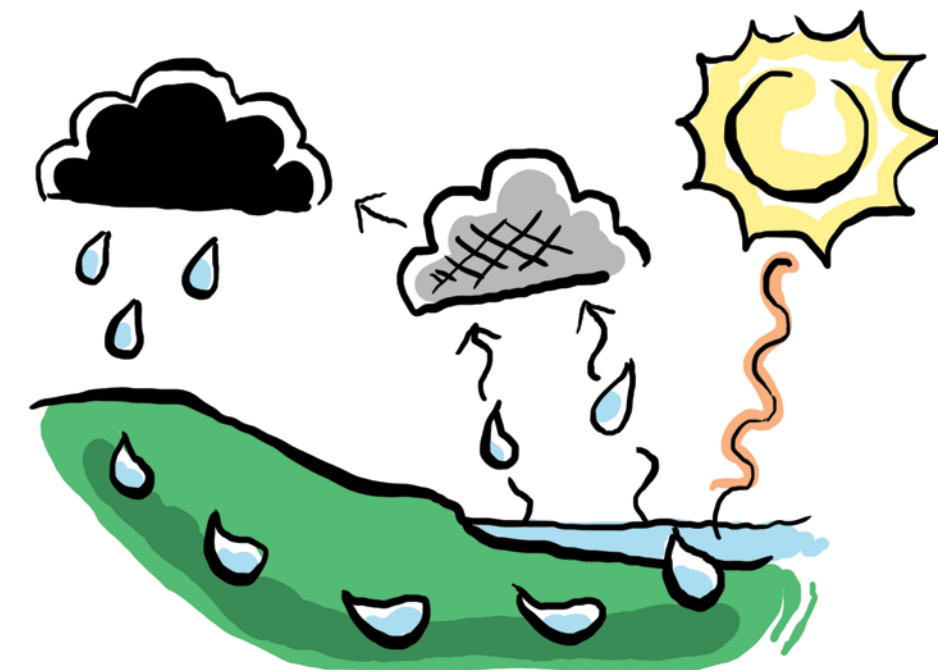
Какво друго може да правим на брега на морето?

Сега знаете, че Океанът ни помага по много начини. Но, знаете ли, че когато вали водата идва от Океана?

Когато слънцето нагрее Океана, водата на повърхността се превръща в малки капчици, толкова леки, че се носят към небето. Те се обединяват високо в небето и образуват облаци.

Дъждът пада от облациите и се връща обратно в Океана. Част от него пада върху сушата и се влива в Океана от реките и потоците.

И... всичко започва отново, водата от Океана се превръща в капчици, те образуват облаци в небето и облациите се превръщат в дъжд, вливайки се обратно в Океана. Това се нарича кръговрат на водата.

Реките пренасят дъждовната вода от сушата в Океана. Знаете ли, че съществуват реки и под земята? Как дъждовната вода попада там?

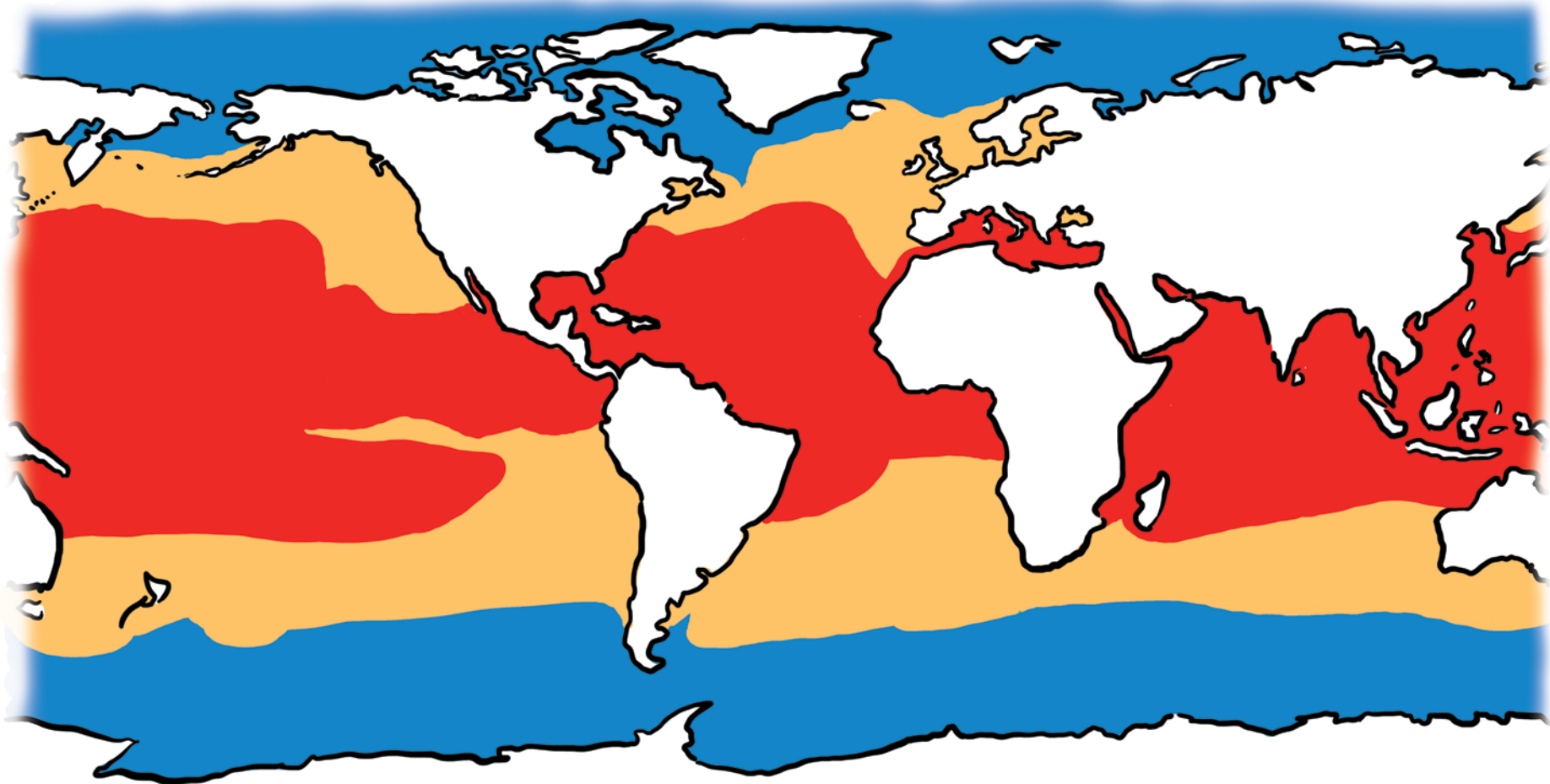
А знаете ли, че Океанът контролира времето и климата ни?

Слънцето нагрява най-силно въздуха и Океана в зоната на Екватора. Океанските ветрове и течения пренасят тази топлина към Северния и Южния полюс на Земята. Те транспортират също студени води и въздух от полюсите до Екватора. Ако не се случваше това, времето би било много горещо в средата на Земята и много по-студено на полюсите.

Погледнете тази картинка – виждате ли червения цвят в средата и синия на полюсите? Между тях цветът е оранжев – там температурата е умерена.

Живея в топъл климат в средната част на Земята, а семейството ми живее навсякъде в Океана. Някои от моите братовчеди дори могат да пътуват до най-студените райони на Северния полюс!

Топъл, студен или умерен е Океанът, там където живееш?

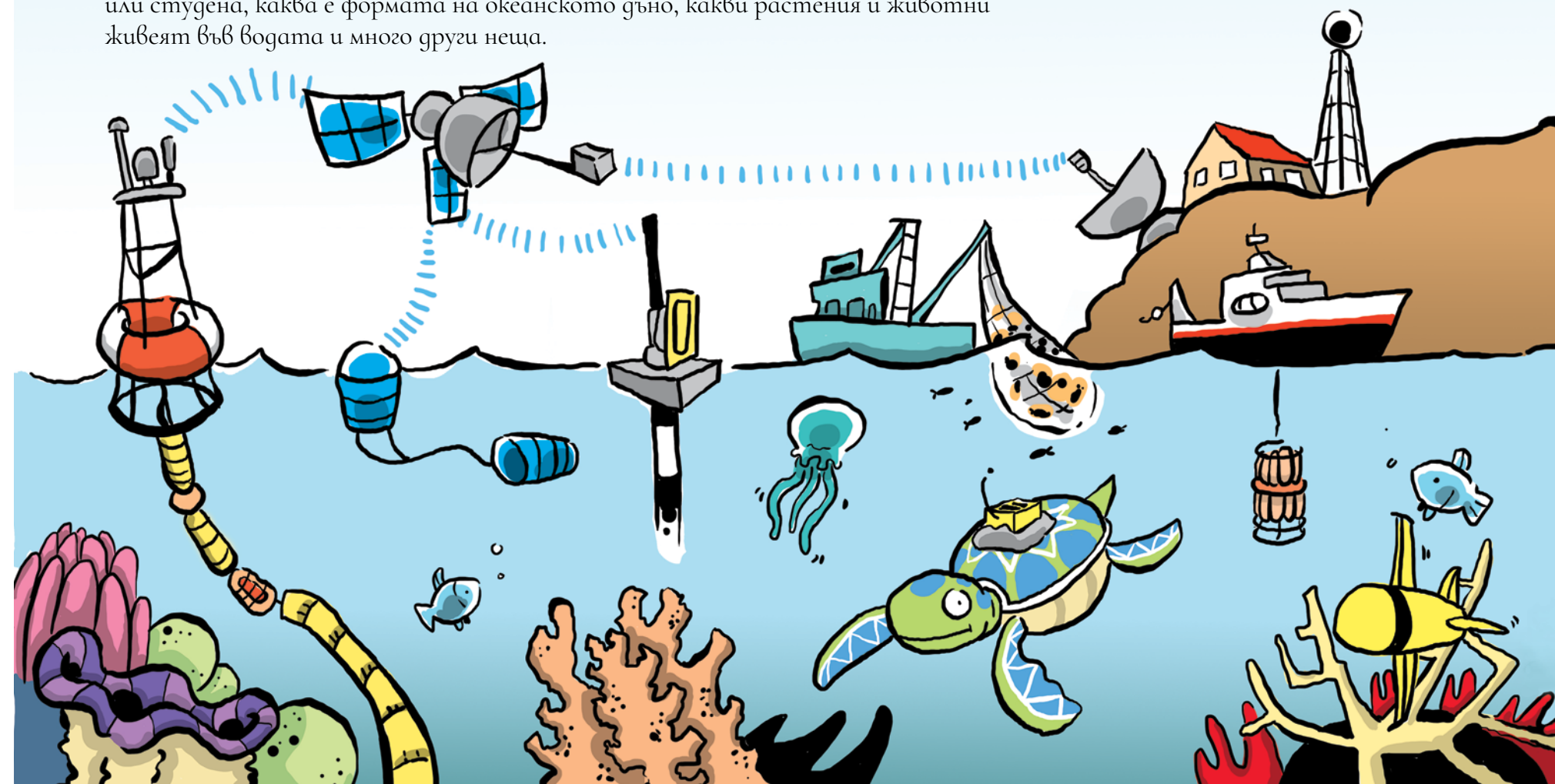

Океанът се променя всеки ден. Когато сте край Океана, можете да видите как водата непрекъснато се движи наоколо. Учените, наречени океанографи, се опитват да запишат тези промени и да направят прогнози за океаните, както правим прогнози за времето всеки ден.

Океанографите разполагат различни видове роботи в Океана. Тези роботи събират данни за Океана и ги изпраща до брега чрез сателити или кабели. Извършвайки тази работа, океанографите могат да предупредят хората, живеещи на брега за буря. Но ние също се нуждаем от тази информация за всичко друго, което искаме да правим в Океана: да плаваме с кораб, да ловим риба или да построим инсталация на морското дъно. За да направим всичко това, трябва да знаем колко бързо се движи водата и къде отива, дали е топла или студена, каква е формата на океанското дъно, какви растения и животни живеят във водата и много други неща.

Колко океански роботи виждате на тази картинка?

Кой друг събира океански данни?

Това е подводен планер - вид океански робот. Планерите събират данни за температурата на Океана, каква е солеността и концентрацията на кислород в него, каква е чистотата на водата и какви растения живеят там. Тази информация помага на учените да разбират как се променя Океанът и какво означава това за нас.

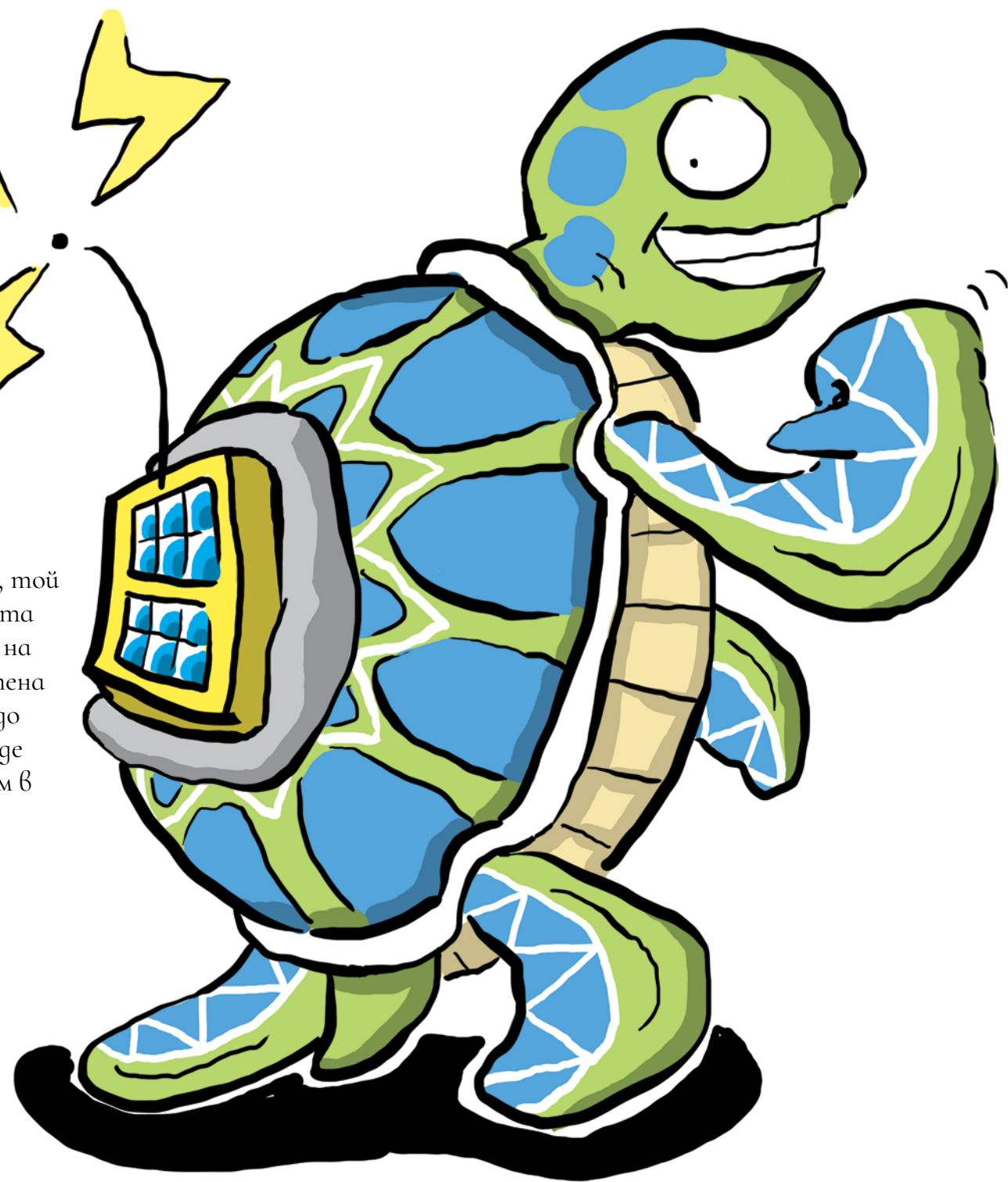
Планерите имат много здрави обвивки, които ги предпазват от океански животни, течения и вълни. Вътре в тях има интелигентна технология за събиране на всякакви океански данни. Планерът се гмурка дълбоко на определени интервали, събира данни и се връща на повърхността, за да предаде тези данни на учените със своята антена. След това се гмурка отново.

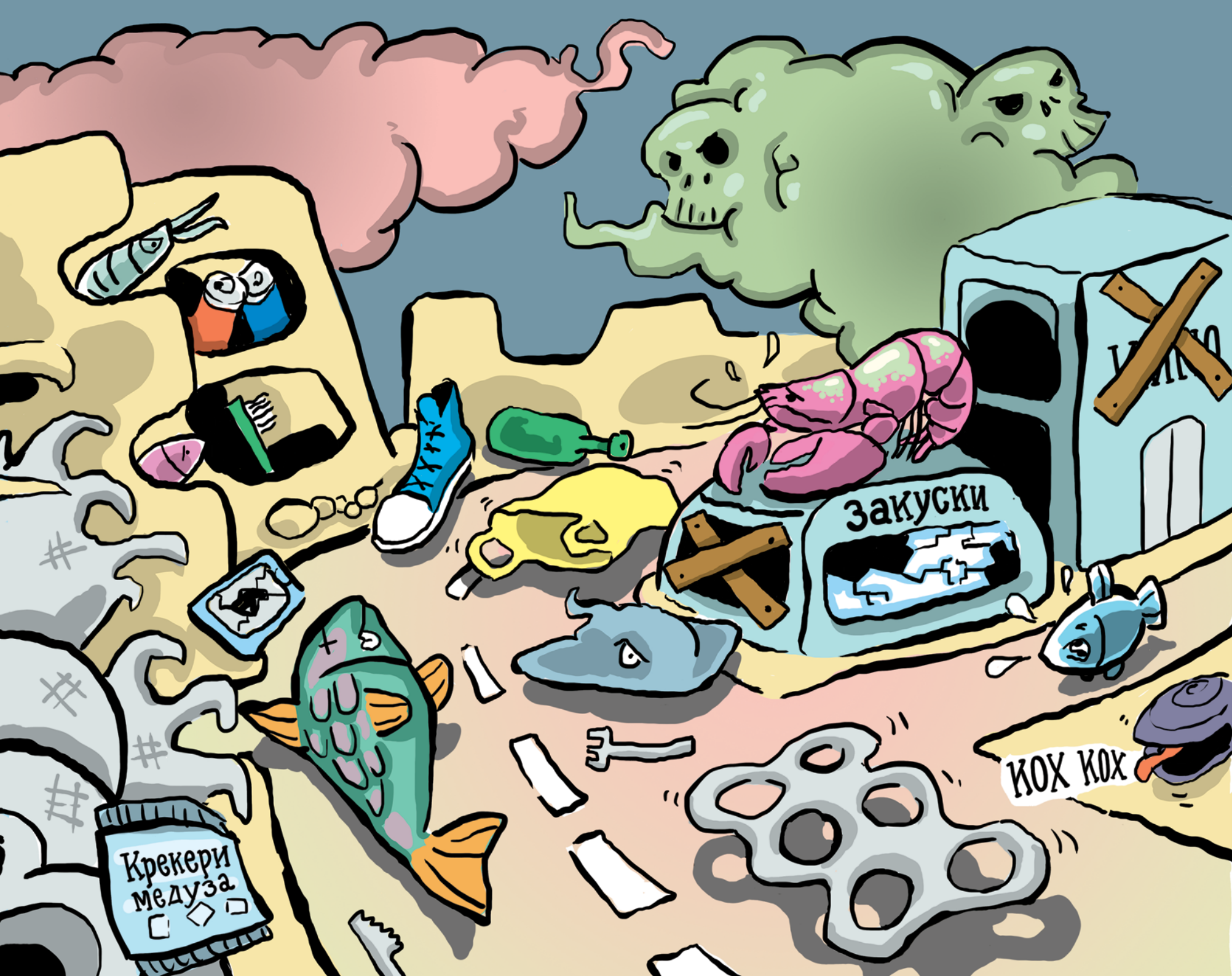
Защо имаме нужда от информация за температурата на Океана?

Аз също изпълнявам моята роля в събирането на информация за Океана. Учените са поставили специален малък предавател на гърба ми. Когато плувам, той автоматично събира данни за океанската температура, соленост и дълбочината на която плувам. С помощта на малка антена на предавателя, изпращам тези данни до учените. Това им позволява да знаят къде съм, за да могат да ми помогнат, ако съм в беда.

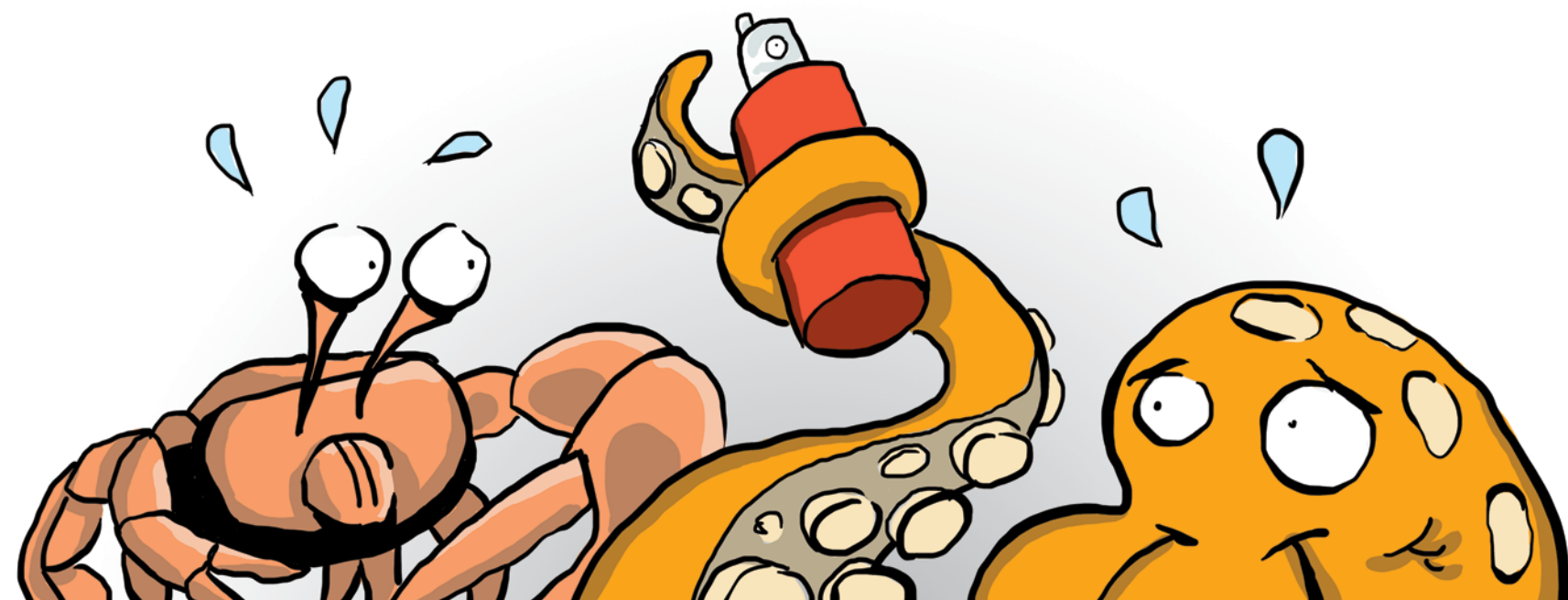
Когато си на морето, ти също може да събираш информация за Океана. Как може да стане това?

Колкото повече учени изучават Океана, толкова по-добре го разбират и могат да предвидят какво ще се случи с него в бъдеще. Оказва се, че Океанът страда. Океанските животни и растения са засегнати от пластмасовите отпадъци и химични вещества, попадащи в Океана от сушата, от промените на температурата и подкисляването на океанските води поради лошия въздух, който се замърсява от колите и заводите... Учените казват дори, че домът ми на кораловия риф може да загине от това.

Какви проблеми виждате на картинката?

Най-добрата ми приятелка Мая веднъж едва не умря, когато изяде парче пластмаса от Океана. Мислеше, че е вкусна медуза, но беше парче от найлонова торбичка от супермаркет.

Тя ми каза, че ежедневието на всеки се отразява на Океана, независимо къде живеем. Например, по-голямата част от пластмасата, която хората използват на сушата, се озовава в Океана, ако хората не я изхвърлят правилно. Най-добрият начин за борба със замърсяването с пластмаса е да се използват по-малко пластмасови предмети!

Започнете с пластмасовите сламки в сока ви! Вместо това помолете родителите си да ви дадат хартиени или метални сламки, иначе много пластмасови сламки попадат в Океана, защото хората по целия свят ги използват всеки ден. Сламките са малки и остри и нараняват морските животни като Мая и мен.

Ако искате да спрете да използвате пластмасови сламки, не забравяйте да помолите да не ви ги дават, когато поръчвате напитка в кафенето. Можете също да обясните на приятелите си как пластмасата вреди на Океана!

Можете да помогнете за почистването на плажа чрез събиране на пластмасата, която намерите и изхвърляйки я в кофата за боклук. Колко парчета пластмаса можете да намерите?

Много учени от цял свят работят заедно, за да съберат достатъчно информация за Океана и това как той се променя. Информацията достига до политиците, които пишат закони, както и до индустрията, която променя начина си на работа, така че да не вреди на Океана. Въпреки това, Океанът е толкова голям, че всеки трябва да направи нещо, с което да го защити!

Вижте картинката - има много начини да помогнете на Океана. Какво ти можеш да направиш?

Надявам се историята ми да ви е харесала. Сега се връщам в Океана. Беше страхотно да се запознаем! До скоро!

Тази книга е публикувана от EuroGOOS. Това е организация, която помага за събирането на информация за Океана. Нашият офис е в Брюксел, Белгия, където се намират Европейската комисия, както и Европейският парламент и Европейският съвет. Там политиците се срещат, за да обсъдят какви решения трябва да бъдат взети, за да защитим нашия Океан.

Работим в Европа, но сме свързани със света чрез Междуправителствената океанографска комисия към ЮНЕСКО. Тази голяма организация помага на учени от цял свят да споделят своите знания за създаване на по-добри политики и по-добри закони.

Когато пораснеш, ще избереш професията си и ако искаш, можеш да станеш океанограф. Не е нужно да чакаш толкова дълго, за да помогнеш на нашия Океан. Можеш да правиш това всеки ден, дори и в този момент!

Океанът е много по-голям от сушата, но ние виждаме само повърхността му.
Джейк е океанограф. Той събира информация за скритият свят на Океана.
В тази книига Джейк обяснява как Океанът помага на всеки от нас, дори и да
живеем далеч от него и как всеки един от нас може да помогне на нашия Океан.

